

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POSTUL DE CENZURA DEVA.

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Cenzurat: IOAN NICULA.

Előfizetési árak:
 Egész évre — — — 20 kor. | Negyed évre — — — 5 kor.
 Fél évre — — — 10 „ | Egyes szám ára — — — 40 fill.
 Nyilvánt. soronként 3 kor.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.
 Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.
 Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez,
 a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők.
 Kéziratok nem adódnak vissza.
 Hirdetések árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Miként óvjuk a gyermekeket a tuberkulózis ellen?

Irtá: dr. Grósz Gyula gyermekkórházi főorvos.

Köztudomásu, hogy a tuberkulózis (gümőkórság vagy gümöbetegség) nagyon elterjedt fertőző betegség. Ezt számadatokkal bizonyítani felesleges. A tuberkulózis mindenütt a világon nagy pusztításokat visz végbe; a tuberkulózis egymaga több áldozatot szed, mint a többi fertőző betegség együttvéve. A nyugati kultúrállamok nagy küzdelmet fejtenek ki a tuberkulózis terjedésének korlátozására, csak nálunk — sajnos! — e tekintetben nagyon kevés történik, a mennyiben a lakosság szaporodásával karöltve jár a tuberkulózis által okozott halálozások száma is.

Koch Róbert világraszóló felfedezése óta tudjuk, hogy a tuberkulózist egy kis gomba, az u. n. Koch-féle bacillus okozza. Ez a bacillus oly parányi, kis pálcika, hogy még 6—700-szorosan nagyítva is csak 1—2 mm.-nyi hosszú vonásnak látszik. Ez a bacillus vagy beteg emberről, vagy beteg állatból kerül az emberre vagy állatba és azokat fertőzi; alig van az emberi szervezetnek egy szerve, a hol ez a bacillus meg nem telepedhetik. A bacillus leggyakoribb helye a tüdő, ide jut a belégzés útján; de bejuthat az emberbe valamely fertőzött tápszerrel is, tehát fertőzheti a beleket is. Bejuthat továbbá a nyirokmirigyekbe is és a nyirok- és véredények útján fertőzheti a többi szerveket is (agy, gége, máj, vese, húgyhólyag, csontok). A bacillus befészkelődhetik a bőrbe is és okozhatja azt a betegséget, a melyet bőrfarkasnak (lupus) nevezünk.

Hogy a tuberkulózist az ember megkapja, arra nem elég a gümöbacillus, hanem szükséges még valami és ez a tuberkulózis iránt való fogékonyság vagy hajlam (dispozíció). Ez a fogékonyság pedig vagy veleszületik az emberrel vagy pedig az ember megszerzi azt.

A tuberkulózis szülők gyermekeiben megvan az öröklött vagy veleszületett fogékonyság, azaz ezek a gyermekek nem bírnak oly ellenálló képességgel, mint az egészséges szülők gyermekei. A tuberkulózis szülők gyermekei gyengébb testalkattal születnek, mint az egészséges szülők gyermekei és ez az oka az öröklött fogékonyságnak.

A szerzett fogékonyság olyan egyénekben fejlődik, a kiknél súlyos betegség folytán a szervezet életeréje gyöngül; ilyen betegségek a gyermekbetegségek egy része, mint a kanyaró, a szamárhurut, az influenza, a himlő, továbbá a tüdőgyulladás, az idült hörghurut, a cukorbetegség, az elme- és kedélybetegségek stb. Ezek után gyakran kifejlődik a tuberkulózis.

A tuberkulózis iránt való fogékonyság okai lehetnek még: a sötét, nedves, túlszűfolt lakások, az iszákosság, a szociális és nehéz megélethetési viszonyok. Sokszor a fogékonyság folytán kapják meg az emberek a tuberkulózist: így azt látjuk, hogy egészségtelen, szellőtlen, poros és zsufolt műhelyekben könnyen betegszenek meg tuberkulózisban.

A lakásviszonyok igen fontos szerepet játszanak a tuberkulózis kérdésében. A lakás világos, száraz, napsütötte legyen, továbbá megfelelő nagyságu legyen; hogy ezt azonban tisztán tartsák, kellőleg szellőztessék és fűtsék, az egyik főkélléke az egészséges lakásnak.

A sötét, nedves és zsufolt lakás, a milyent ezerszámra találunk a nagy városok szűk utcáiban épült nagy bérházak földszintjein és pincéiben — valóságos fészke a tuberkulózisnak.

Az ilyen lakásokban egy-egy szegény család több gyermekkel meghuzódik. Az ilyen gyermekekben nemsokára mutatkozik a görvélykór (scrophulosis), a mely betegségben szenvedők felette nagy fogékonysággal bírnak a tuberkulózis iránt. A tuberkulózis iránti fogékonyságot a falusi népek is szerezhetik meg, a kik alacsony, sötét, nedves, padlózatlan lakásokban laknak, a mely lakásokat tél idején jó, zárva tartanak, nem szellőztetik. Az ilyen nedves, dohos szellőtlen lakások, éppen úgy a pincelakások is, lakás céljaira alkalmatlanok és valóságos fészkei a tuberkulózisnak.

A tuberkulózis elleni küzdelemnek egyik legfontosabb faktora a lakásviszonyok gyökeres javítása, tehát a munkás osztálynak egészségesebb lakásokkal való ellátása.

Az iszákosság szintén az, a mely a tuberkulózis iránti fogékonyságot növeli. Ma már bebizonyított tények tekintendők, hogy a szokványos szeszszervezet az embertől megvalamennyi szervét megtámadja, a szesznek az emberi szervezett sejtjeire mérgező hatása van, a melynek következtében a szervezet működésében meg van zavarva. A működésben megzavart szervezetnek csökkent ellenállóképessége van és így az iszákos emberek könnyen kapják meg a tuberkulózist.

A mint az eddig előadottakból láthatjuk: a tuberkulózis nem annyira öröklődő betegség, a mint azt hitték és hiszik még ma is sokan, hanem inkább szerzett bántalom. Hogy

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

Egy levél a sok közül.

Irtá: Váczy Dezső.

„... És édes álmod bocsátott szemeimre... Akkor azt hittem, boldognak nevezhetem magam, mert tudok egy szívet, mely engem szeret, egy lényt, ki a fellegeket elüzi és sugarával napjaimat bearanyozza.

A virágos tavasz enyhe szellője elkábitott. Mikor magától messze, távol voltam, rózsaszínű levelei, biztató sorai mindent pótoltak.

De az édes álom nem tartott sokáig. Kezdek elmaradozni levelei. Akkor azt írta, hogy állandó főfájás gyötri. Én vakon hittem... Emlékszik-e még arra a levelére, melyet fényképével küldött, melyben azt írta, hogy én vagyok az egyedüli, akinek elküldötte? És emlékszik-e arra a holdvilágos, orgonailattól mámoros estére? Arra az első csókra? Akkor azt hittem, maga szeret és a maga szerelme nem lesz gyorsan ellobbanó szalmaláng... Mikor észrevettem, hogy levelei hidegebbek, még nem tudtam semmit, csak sejtettem, hogy valami történhetett közöttünk.

Utolsó szabadságomkor találkoztunk mi is

— utóljára. Szokatlanul kedves volt hozzám, mintha csak tudta volna, amit a végzet hátrározott. Óh, ha akkor tudtam volna, hogy mindez csak tettetés; ha tudtam volna, hogy az a kéz, melyet bucsuzáskor megcsókoltam, más csókjától égette ajkamat!?

Azán... eltávoztam messze... Ahol én voltam, ott ágyuk bőmbölte és az emberek egymást öldökölték. Égbe nyuló sziklák között jártam, számolva azzal, hogy talán már holnap nem érez semmi fájdalmat kihűlt testem és meg kell válnom örökre mindenkitől, akikhez annyi kedves emlék fűzött. Ebben a végtelen kietlenségben egyedüli orvosság biztató sorai voltak, melyek új meg új erőt öntöttek belém. Némán tudtam elviselni azt a sok-sok szenvedést, a mely osztályrészemül jutott...

A sors végzete folytán hosszú szenvedés után egyszer eszméletemet elvesztettem. Hogy meddig voltam önkívületi állapotban, nem tudom. Amikor fölbredtem, egy nagy teremben voltam és ágyam mellett két ápolónő és egy idegen orvos előttem ismeretlen nyelven beszélgettek... Mikor megtudtam, hogy fogásba kerültem, véget akartam vetni életemnek. Hogy nem váltam meg akkor életemtől,

csak az tartott vissza, hogy maga jelent meg előttem a távoli körképen keresztül, ki ölelő karjaival visszavár. Hosszu, fájdalmas betegség után végre elhagytam az ágyat. Idegen vidék, idegen arcok fogadtak. Sehol egy ismerős. Akikhez kerültem, idegenek voltak hozzám. Egyedül voltam. Éreztem azt, hogy mily távol vagyok szeretteimtől, ismerőseimtől, mily távol vagyok magától, kitől oly nehéz volt megválnom. Akkor nem tudtam, hogy oly hamar tud feledni...

Egyik nap a másik után telt el nyomtalanul. Ebben a szürkéségben csak maga táplált reményt bennem, hogy higgyek... ha tudta volna, hogy mennyit szenvedtem, nélkülöztem!... Nem, nem, minek is irjam le mindezeket, hiszen nehezen menne ez, de nem is értené meg. Magamba fojtok mindent, maga ne tudjon semmit. Csak amputált lábam, csak halvány arcom mély redői árulják el azokat a csapásokat, melyeket a sors reám mért. Ezeket az idő feledteti velem. De azt a tátongó sebet, mely szívemei érte, nem fogja begyógyítani soha semmi. Tátongani fog egész életemen keresztül, fájni, sajogni fog mindig, de ezt nem tudja senki... A keresztet, melynek súlya alatt mások feljaj-

a tuberkulózis a szülőről a gyermekeire átöröklődik, az legalább is kivételes. Annyi tény, hogy a tuberkulózus szülők gyermekei a fogékonyságot öröklik; az ilyen gyermekek kevesebb ellenállóképességgel bírnak, mint az egészséges gyermekek és továbbá az is tény, hogy a tuberkulózus szülők gyermekei a fertőzésnek könnyen ki vannak téve.

Hogy miként védjük a gyermekeket a tuberkulózis ellen, azt már az eddigiekből is láthatjuk. Miután a tuberkulózis fertőző betegség, azon kell lennünk, hogy a betegeket az egészségesektől elkülönítsük. Különösen fertőző a betegek köpete, a mely a veszedelmes bacillusokat tartalmazza. A köpetet tehát ártalmatlanná kell tennünk.

A tuberkulózis elleni védekezésnél fontos tudni azt, hogy miként terjed a tuberkulózis? A betegségnek két főkapuja van: a tüdő és a belek. A tuberkulózist leggyakrabban belégzés, ritkábban táplálkozás útján kapják meg. Fontos tudnunk azt is, hogy a tuberkulózisnak nem minden alakja veszedelmes. Olyan tuberkulózis alakok, a hol a bacillus be van zárva, mint a csont- és mirigy-tuberkulózis, a hashártya vagy más belső szervek tuberkulózisa nem veszedelmes a fertőzés továbbterjesztése tekintetében. Ellenben a tüdőbeteg, a ki köhög és köpetet ürít, az veszedelmes a környezetére nézve.

Azon kell lennünk, hogy a tüdőbetegek a köpetet köpödénybe fogják fel és a köpettel a padlót ne szennyezzék. Ajánlatos, hogy az ilyen betegek zsebben hordható köpöcsészét használjanak. Tekintettel arra, hogy a köpet útján terjed a tuberkulózis leginkább, azon kell lennünk, hogy mindenkivel megértessük ezt. Igen csunya és elterjedt szokás az nálunk, hogy az emberek mindenütt uton-utfélen köpködnek s így szennyezik a padlókat, járúkat stb. Azert nagyon helyes intézkedés az, ha iskolákban, színházakban, középületekben, a közlekedési eszközökön s mindenütt ott, ahol sok ember fordul meg, a közönséget erre a veszélyre figyelmeztetik és felkérlik, hogy ne köpködjének. A figyelmeztetés rövid legyen: „A padlóra, a földre köpni nem szabad, mert ez káros!” A közönséget tehát nevelni kell. Első sorban magában a családban, ahol tüdőbeteg van, a fertőzés veszélyére figyelmeztetni kell a beteget és környezetét. Ezzel az intézkedéssel máris igendulnak, némán, szóltanul, erős lélekkel fogom viselni. . .

Isten vele! Átok nem hagyja el ajkamat, sőt tiszta szívemből kérem Istent, hogy az a boldogság, melyet magamnak óhajtottam, jusson magának osztályrésztül.

Isten vele! Üde arcáról csak mosoly, megelégedés sugara ragyogjon. . . ne áztassa könnyű soha.

De ha maga fölött nem a jóságos Isten fog öröködni; ha a sors nem engedi meg, hogy boldog lehessen; ha gyöngéd vállait súlyos kereszt fogja terhelni; ha édes mosoly helyett keserű könny jelenik meg arcán, óh, akkor — de csak akkor — jusson eszébe egy társ, akinek szintén ez jutott osztályrésztül. Akkor könnyebb lesz a vállaira nehezede kereszt sulya, fölszáradnak arcáról a meleg könnyek. . . Akkor jussak eszébe egy rövid pillanatig, de csak egy pillanatig s én ezt meg fogom tudni, meg fogom érezni.

Isten vele! Utolsó soraim olvasásakor én már messze vagyok magától és ott az idegenben velem lesz egy kép, egy kedves, mosolygó arc. . .

sokat tehetünk a tuberkulózis továbbterjesztésének megakadályozására.

A tuberkulózis terjedésének egy másik módja a táplálék útján történik; ez, bár kivételes, mégis a fertőzés lehetőségét ki nem zárhatjuk. A beteg szarvasmarha husa fertőzve lehet, de miután a húst nyersen nem fogyasztjuk, ily módon a fertőzés nem történhetik. Másképpen vagyunk a tejjel. Ha a tehén tőgye beteg, akkor a tejet fertőzheti. Ez azonban ritkán fordul elő. A gyöngykorban szenvedő tehén teje kétségtelenül veszélyes. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy az ilyen uton való fertőzések ritkák és kivételesek. Valószínűleg azért, mert hisz a legtöbb gyermeknek forralt tejet adunk és a forralás és különösen a tej sterilizálása által a bacillusok tönkre mennek. Mindazonáltal azon kell lennünk, hogy csak olyan tejet használjunk, a mely egészséges tehéntől származik. Erre különben most már a tejgazdákban tekintettel vannak és csak olyan teheneket állítanak be, a melyeknél az állatorvosok meggyőződtek arról, tuberkulin-injekciók alkalmazása által, hogy egészségesek. Szükséges azonban, hogy a tej kezelése is kifogástalan legyen, hogy az illető egyének, akik a fejés műveleteivel el vannak foglalva, egészségesek legyenek és továbbá, hogy a legmesszebbmenő tisztasággal és óvatossággal kezeljék a tejet.

A tuberkulózis elleni küzdelemben legfontosabb szerepe van a társadalomnak. Igaz ugyan, hogy a hatósági intézkedések és rendszabályok nagyon fontosak és szükségesek, mégis ezeknél sokkal szükségesebbek és célravezetőbbek azon ismeretek, a melyeket a tuberkulózis terjedéséről és annak veszélyességéről a nagyközönség minden rétegében terjesztünk. A társadalmat fel kell világosítani, hogy a tisztaság a leghatásosabb, legbiztosabb fegyvere a fertőző betegségnek, tehát a tuberkulózis leküzdésénél is. Már a gyermekeket ez irányban kell nevelnünk, hogy az egészség legfőbb védője a tisztaság; már a gyermek tanulja meg azt, hogy tisztán kell tartanunk a testünket, a ruházatot, a lakást, az ételeket, továbbá azt, hogy a padlóra nem szabad köpni. Különösen ez utóbbi körülményre figyelmeztetni kell a gyermekeket, hogy mily veszedelmes a padlónak a köpettel való beszennyezése. A gyermekeket a legkisebb koruktól fogva hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy étkezésük előtt mossák meg kezüket.

Ha valamely családban tüdőbeteg van, az illetőt fel kell világosítani, hogy baja fertőző, könnyen átragad másokra és különösen a gyermekekre. Az illetőnek egyszersmind meg kell magyarázni azt, hogy betegsége megfelelő kezelés és a hygieniai szabályok szemeltartása mellett gyógyítható, másokra azonban veszélyes. Az a szülő, aki tuberkulózisban szenved, fertőzi gyermekét. A tuberkulózis csak kivételesen öröklődik át a szülőről gyermekeire, rendszerint a direkt fertőzés oka annak, hogy a tuberkulózus szülők gyermekei megkapják a bajt. Alig hihető, hogy a szülők, akik bajuk veszélyességének tudatában vannak, ne követnének el mindent, hogy gyermekeiket e bajtól megmentsék. A beteg szülőnek tehát tudnia kell, hogy mi a baja, hogy a baja megfelelő kezelés mellett gyógyítható, továbbá tudnia kell azt, hogy környezetét, gyermekeit a kellő óvatossági rendszabályok tekintetbe vételével a fertőzéstől megóvhatja. Ezek a szabályok tulajdonképpen nagyon egyszerűen és könnyen kivihetők. Meg kell akadályozni, hogy a beteg másokat is fertőzzön. Első sorban arra kell tekinteni, hogy

a beteg körül a legnagyobb tisztaság uralkodjék, továbbá, hogy a beteg köpetét egy könnyen sterilizálható köpödénybe ürítse, a melynek tartalmát a klozetbe vagy a csatornába kell önteni. A beteg szobáját és a lakás többi szobáit is naponta többször jól kell szellőztetni, a butorzatot és a padlót nedves ruhával feltörölni, t. i. azon kell lennünk, hogy por a lakásban ne legyen, mert a porban lehetnek a bacillusok.

A gyermekek tuberkulózisa leggyakrabban — amint azt már említettem — direkt fertőzés útján történik. Ha tehát a családban tuberkulózis-eset előfordul, akkor a gyermekeket a fertőzéstől meg kell óvni. A legbiztosabb eljárás természetesen az, hogy a gyermekeket a családból eltávolítsuk, a mi azonban nem mindenütt lehetséges. Franciaországban erre a célra egy egyesület alakult, amely ilyen esetekben a szegény szülők gyermekeit egészséges, falusi helyre adja ki egészséges családnak. Ezt az üdvös intézkedést nálunk is kellene meghonosítani.

Ha tuberkulózis-eset a családban előfordul és a gyermekeket el nem távolíthatjuk, akkor legalább azon kell lennünk, hogy őket a fertőzéstől a lehetőségig megóvjuk. A már fentemlített rendszabályok szigorúan keresztülvieendőek, hogy a beteg köpete a lakást ne szennyezze. A gyermekek testének ellenálló képességét fokoznunk kell, a mit elérünk azáltal, hogy egyrészt jól tápláljuk, másrészt pedig, hogy testének edzésére nagy gondot fordítunk.

A tapasztalat mutatja, hogy a tuberkulózis a gyermekkorban nagy mértékben pusztít. A tuberkulózis a legnagyobb halálozást az első életév végétől a második év végéig okozza; azután csökken a halálozás a harmadik évtől a hatodikig és még jobban csökken a tizedik év felé. Ebből tehát azt látjuk, hogy a tuberkulózisban szenvedő gyermekek legnagyobb része korán hal el. A legtöbb tuberkulózis-eset családbeli fertőzés. Az iskolás gyermekek között már sokkal kevesebb tuberkulózisban szenvedő gyermeket találunk. Ennek dacára az iskolás gyermekeket meg kellene vizsgálni aziránt, vajjon nincsenek-e közöttük tuberkulózusok vagy pedig olyanok, akiknél a tuberkulózis első jelei mutatkoznak. Ezen gyermekek között természetesen csak azok veszélyesek a társaikra nézve, akik u. n. nyílt-tuberkulózisban szenvednek, azaz, oly gyermekek, a kiknél tüdő-tuberkulózis van jelen és akik bacillustartalmu köpetet ürítenek. Ezen gyermekek elkülönítése, vagyis jobban mondva az iskolából való eltávolítása feltétlenül szükséges. Az ilyen esetek, szerencsére, a ritkaságok közé tartoznak. Azon gyermekek, a kiknél csak lappangó tuberkulózis van jelen, társaikra egyáltalában nem veszélyesek. Ezeknél inkább arra kell tekintenünk, hogy szüleik őket jól táplálják és testük edzésére nagyobb gondot fordítsanak. A szünidők alatt a tehetősebbek vigyék a gyermekeiket valamely nyaralóba, a szegénysorsu gyermekek pedig szünidei gyermektelepeken helyeztesenek el. Ha mindezeket az óvórendszabályokat figyelembe vesszük, akkor sikerülni fog a gyermekeket a tuberkulózis ellen megvédeni. Hogy a tuberkulózis elleni általános védekezésnek egyik legfontosabb részét képezi éppen a gyermekeknek tuberkulózis-védelme, az kétségtelen. De, hogy ezzel a védekezéssel sokra menjünk, ahhoz szükséges, hogy az említett szabályokat megszigorítsuk és elkövessünk mindent, a mi úgy az egyéni hygiénia, mint az általános közegészségügy javítását célozza.

Jegyzők deputációja.

A hunyadmezei kör- és községi jegyzők (titkárok) — mint annak idején említettük — november 12-én gyűlést tartottak, hogy a román kormányzótanács XX. számú dekrétuma ellen állást foglaljanak.

Ezen a gyűlésen memorandumot dolgoztak ki, melyet a kormányzótanács elé akarnak juttatni. Ebben a terjedelmes memorandumban párhuzamot vonnak a díjnokok és munkások jövedelmével és ilyen módon akarják bebizonyítani javadalmazásuk tarthatatlanságát.

Kifejtik, hogy egy férfi cseléd természetbeni javadalmazásaival együtt többet kap havonta 480 koronánál, egy napszámos megkeres 900—1200 koronát, egy gyári munkás díjazása pedig havi 2400 korona. Egy kezdő 16—17 éves díjnokleány 510 koronát kap havonta, egy irodászolga pedig 400 koronát. Hol akkor az arány a körjegyzők havi 3—400 korona fizetése mellett, amikor közismert dolog, hogy milyen mennyiségű teendője és milyen felelősségteljes állása van egy körjegyzőnek.

A gyűlésen határozatilag kívánják, hogy az állami tisztviselőnek javadalmazása szerint legyenek a fizetési osztályokba felvéve. Hogy pedig nagyobb súlyt adjanak a mozgalomnak, dec. 1-én a prefektus vezetése alatt 6 tagú delegáció fogja a memorandumot Maniunak átnyújtani, akivel tudatni fogják, hogy a jegyzők annyira ragaszkodnak a követeléseik teljesítéséhez, hogy amennyiben a román kormányzótanács nem teljesítené kívánságaikat, az állásaikat mind el fogják hagyni.

NAPI HIREK.

— **Kinevezések.** Grűn Pétert, a dévai közéletmezési ügyosztály volt vezetőjét a kormányzótanács rendőrségfoglalmazóvá nevezte ki Kolozsvárra. — Hunyadmezei prefectusa Acker József dévai pénzügyi irnokot a szántóhalmai körjegyzőséghez segédjegyzővé nevezte ki.

— **Apponyi a magyar béke-delegáció vezetője.** Budapest, dec. 3. A „Patria“ jelent: Apponyi Albert elfogadta a magyar béke-delegáció elnökségével való megbízást. A delegáció többi tagjait Apponyi, Huszár Károly miniszterelnök és Somsich József gróf külügyminiszter fogják kijelölni.

— **Kinevezés.** Ghitu Korvin volt városi irnokot és közéletmezési biztost Petrozsénybe rendőrfoglalmazónak nevezték ki.

— **Házasság.** Buday Miklós iparos a napokban tartotta esküvőjét Ujváry Albert posta és táv. I. oszt. vonalfelügyelő kedves és bájos nevelt leányával, Ilonkával.

— **A közönség figyelmébe.** A helybeli postahivataltól nyert információk alapján közöljük, hogy a magyar kiadású utalványok helyett forgalomba jött lei és bani értékjelzésű utalvány-úrlapokon az utalványozandó összeg továbbra is korona fillér értékben állítandó ki.

— **A román államvasutak törvényes munkaszüneti napja.** Az „Ujvilág“ írja: A C. F. R. központi igazgatósága rendelettel hatályon kívül helyezte a M. Á. V.-nak az okupáció előtt kiadott és az ünnepek megtartására vonatkozó rendeletét s megtiltotta, hogy a román államvasutak szolgálatában a katolikus ünnepeket hivatalosan megtartsák. A román államvasutak szolgálatában csak azok az ünnepek tarthatók be hivatalosan, melyek a régi román királyságban hivatalosaknak vannak elismerve. Ezek pedig új naptár szerint a következők: Újév jan. 14., Vízkereszt

jan. 19., Keresztelő Sz. János jan. 20., Gyertyaszentelő B. A. feb. 15., Gvümölcsoltó B. A. apr. 7., Nagypéntek, Husvét első és második napja, Urnapja, Pünkösöd első és második napja, Péter és Pál jul. 12, Illés páféta aug. 2., Ur színváltása aug. 19., Nagyboldogasszony aug. 28., Szt. Miklós dec. 19., Karácsony jan. 7. Törvényes elismert nemzeti ünnep ezenkívül: a király születésnapja aug. 24., a román királyság megalakításának évfordulója máj. 23., a királyné névnapja aug. 4. A többi állami hivataloknál az ünnepek betartására vonatkozó rendelet ugyanaz.

— **Elkobozzák a le nem bélyegzett bankjegyeket.** A „Hunyadvármegye“ írja: A nagyszebeni hadtestparancsnokság egyik legutóbbi rendeletével szigorúan betiltja a lebélyegzetlen bankjegyeknek Erdélybe és a Bánátba való behozatalát. Akinél lebélyegzetlen bankjegyeket találnak, azokat elkobozzák, az illetőket pedig hadbírótság elé fogják állítani.

— **Mennyi lesz a tanítók fizetése?** Az elemi iskolai tanítók fizetésrendezéséről most érkezett le a rendelet a tanfelügyelőséghez a kormányzó tanácstól. Az új fizetésrendezés szerint a tanítókat a XI-ik rangosztályba nevezik ki, minden rangosztályban 9 évet töltenek be s így 27 év után a VIII. rangosztályba juthatnak fel s a 36-ik évben a VIII. rangosztály első fokán megállanak. A 36-ik évtől a 40-ik szolgálati évig nem emelkedik a fizetés. A XI-ik fizetési osztályban a kezdő fizetés, háborús segély, személyi pótlék és lakbér 5620 leit tesz ki. Ez az összeg a VIII. fizetési osztály első fokán 10370 leire emelkedik. A fenti járandóságon kívül a tanítók minden családtag után 400 lei családi pótlékot és ruhasegély címén évenként 500 leit, minden családtag után pedig 200 leit kapnak.

— **Visszavonják az árdrágítók iparigazolványait.** A kormányzótanács még a múltban elrendelte az iparigazolványok revízióját. Az elsőfokú iparhatóság most azokat az iparigazolványokat revidiálja, amelyeket 1918-ban állítottak ki. Ha ez megtörtént, akkor a rendőrségtől és az ügyészségektől bekerik azok jegyzékét, akik árdrágítás miatt büntetve voltak. Ezek iparendélyét kivétel nélkül visszavonják.

— **A le nem pecsételt koronabankjegyek.** A „Keleti Újság“ írja: Megirtuk, hogy a kormányzótanács területén mintegy ötszáz millió korona értékű le nem pecsételt bankjegy van forgalomban. A le nem pecsételt bankjegyekkel egy megítélés alá esnek azok a bankjegyek, melyeken hamis bélegzés van. A békekonferencia határozata értelmében az Osztrák-Magyar Banknál minden új államalakulat tartozik a területén levő pénzmenyiséget bemutatni. Ennek a technikai keresztülvitelére azokat a bankjegyeket, amelyeket nem pecsételtek még le, a közpénztáraknál letétbe fogják egyszerű nyugta ellenébe helyezni, Ez hivatalos helyen nyert információk szerint a lebélyegzett koronabankjegyeknek leire való becserélése alkalmával fog megtörténni.

— **Kijavított vasuti kocsik forgalomba helyezése.** A kolozsvári központi vasutigazgatóság mindent elkövet, hogy a vasuti kocsi hiányt enyhítse. Előkerültek a régi, használatból kidobott és a háboru alatt erősen meg-

rongálódott kocsik s azokat most teljesen kijavítva újból átadják a forgalomnak. Ujabban 61 kijavított vasuti kocsit és egy kijavított mozdonyt helyeztek forgalomba. A javításokat az aradi Weitzer-féle gép-wagongyár és vasöntőde r. t. végzi. Forgalomba helyeztek azonkívül négy új személykocsit is, mely szintén a Weitzer-féle gyárból került ki. A hiány folytonos pótlásával remélhetőleg mielőbb meg fognak szünni a kocsihányal járó mi-zériák.

— **Ellopták az orosz koronaékszereket.** (Titokzatos vendég egy hercegi estélyen) Szenzációs lopási eset foglalkoztatja most a londoni rendőrséget. Ugyanis az orosz koronaékszerek legnagyobb részét, amelyeket Juszu-pov herceg, a cár voll szárnysegéde mentett meg és magával hozott Londonba, ellopták. A hercegre nézve nagyon kellemetlen ez az eset és minden áron titokba akarta tartani, de a londoni riporterek mégis tudomást szereztek a szenzációs lopásról és most hosszú tudósításokat közölnek róla. Betöréses lopásról szó sincsen, mert, mint az Evening Standard írja, az ékszerek, amelyek egy dobozban voltak, egy estély után tűntek el, amelyet Juszu-pov herceg és felesége adtak és amelyen tizennégy vendég, köztük a legelőkelőbb társasághoz tartozó oroszok voltak jelen. Az utolsó vendég éjjeli fél egykor hagyta el a herceg lakását és 1 órakor már megállapították az ékszerek ejtünését. Ez a körülmény magyarázza azt, hogy miért kellemetlen a hercegre nézve az eset publikálása. A tetteknek eddig semmi nyoma sincs és a londoni detektívek valóságos mozdidarabra emlékeztető trükkökkel igyekeznek kinyomozni a tolvajt. Az ékszerek értéke körülbelül 14 millió korona.

— **Filléres táncestély.** A Stoica-féle helybeli jóhírnevű tánciskolában f. hó 7-ikétől kezdődőleg minden vasárnap este idegenek részére is táncestély tartatik.

— **Windischgraetz vádol.** Megirtuk, hogy Windischgraetz Lajos herceg, volt magyar közéletmezési miniszter Budapestre visszakerült. Most arról érkezik hír, hogy Windischgraetz egymásután szinte naponként ad beadványokat a magyar kormányhoz. Az egyik beadványban ezt írja: — Tavaly október végén és november elején, mint az akkori kormány megbízottja, résztvettem a fegyverszünetre vonatkozó tárgyalásokon és a koronatanácsban; továbbá, mint az akkori közös külügyminisztériumnak a béketárgyalások megindítására meghatalmazott kiküldöttje — a monarchia képviselőjeként — tárgyalásokat folytattam Svájcban az antant hivatalos képviselőjével. A fegyverszünetet megelőző koronatanácson, valamint Svájcban folytatott tárgyalások alkalmából szerzett tapasztalatokból kifolyólag hazafias kötelességemnek tartom az akkori Károlyi-kormány valamennyi tagja ellen vádakkal föllépni és erre vonatkozólag a magyar kormány által való kihallgatásomat kérni. A legközelebbi napokban Budapestre érkezem és fenti ügyben a kormány rendelkezésére fogok állni. — A magyar külügyminisztériumhoz Windischgraetz a következő beadvánnyal fordul: — A lapokból értesültem, hogy a magyar hadügyminisztérium minden magyar tiszt ellen a forradalmi napokban és az ezt követő időben tanusított magatartásának tisztázása céljából vizsgálatot, illetve eljárást indít. Tekintettel arra, hogy a forradalmat követő hónapokban a Károlyi és Berinkey-kormányok engem hazaárulással és sikkasztással vádoltak, kérem az ellenem felhozott vádak tisztázása céljából az ellenem való becsületügyi eljárás megindítását.

— **Kérvény a hadifoglyok hazabocsátásáért.** Neuenből jelentik: A keresztényszocialista munkások nemzetközi egyesülete, melynek székhelye Zürich és San Gallen, kérvényt adott be a párisi legfőbb tanácshoz, valamennyi állam keresztényszocialistái nevében, amelyben minden hadifogoly szabadonbocsátását és gyors hazaszállítását kéri.

— **Nem szűnt meg a postai cenzura.** A „Hunyadvármegye“ írja: Napokkal ezelőtt az a hír terjedt el hogy Románia területén, tehát az ujonnan egyesült területeken is megszünt a postacenzura. Ez a hír, mint most velünk közlik, nem felel meg a valóságnak, nincs kizárva azonban, hogy a jövőben ez megvalósul. Egyelőre azonban még nincs szó róla.

— **Az ácsorgás kihasználása.** A Morning Post tudósításai szerint az angol előkelő társaságban új divat kapott lábra, mely az összes társadalmi osztályok körében a legnagyobb mértékben dühöng. Ez a horgoló mánia. Ha élelmiszer-üzletek előtt kell sorban állani, az angol nő nem lopja a napot, nem pletykál, hanem előszedi a horgolását és horgol. Villamos megállóknál, színházi pénztárak előtt, orvosi várószobákban, vasuton, szóval minden helyen és alkalommal, ahol hosszabb idő áll rendelkezésre, számtalan horgoló nőt lehet látni. A meginterjuvált nők kijelentették, hogy ennek kettős előnye van. Nemcsak a várakozás telik gyorsabban, hanem az eddig haszontalanul ellopott idő alatt sok szép dolgot lehet meghorgolni. Ma Angliában horgolt kabátot, horgolt nyakkendőket, sapkákat látunk, melyeket mind a horgolási düh tett divatossá. Tekintettel arra, hogy ezeknek a portékáknak meglehetősen magas áruk van, szép haszonra is lehet szert tenni egy-egy két három órai álldogálás ideje alatt.

— **December 17-én vége lesz a világnak.** A „Brassói Lapok“ írja: Egy kaliforniai tudós örvendeztet meg bennünket ezzel a hírrel. A csillagok világában olyan jelek mutatkoznak, ugymond, a nagy astronomus, melyből az következtethető, hogy ez év december 17—20-ika közt bekövetkezik a rettegett világcatastrófa, minden földi élet megsemmisülése. Ebben az időben több ezer mérföld hosszúságú tűzcsóvák fognak kicsapni a nap izzó tömegéből, aztán — brrr, egy kicsit elégünk, összezuzódunk, meghalunk valamennyien. Nem szívesen adunk hírt erről a rettenetes jóslásról, de meg kellett tennünk egy fontos érdekből: hátha most miután ugyanis vége lesz a világnak, előkerül a tojás, a vaj, a turó és minden mást is potom pénzen vagy ingyen fognak adni az árusok. És a tűzifa is olcsóbb lesz, mert hiszen december 17-én úgy befűtenek nekünk, hogy fára meg szénre már igazán nem lesz szükségünk.

Megvételre keresek egy **gyermek-kocsit.** Cim a szerkesztőségben.

Pályázati hirdetmény.

Alólirott állami vasgyár saját cipész-műhelyében egy jó képzettségű, ipar-éngedéllyel rendelkező cipészt kíván foglalkoztatni. Ajánlatok a gyárigazgatósághoz intézendők, megjelölve az összes e körbe vágó munkálatok egységárait. Szükséges anyagokról a gyár fog gondoskodni.

Kudzsir, 1919. évi november 29-én.

Serviciul uzinelor de fier a statului Cugir.

ing. LUPAN,
Seful uzinei.

85 1—3

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Névtelen levelekre nem válaszolunk, kéziratokat vissza nem adunk.

E. A. Helyben. Wenczel iránti nagy szeretetében ne feledkezzék meg rólunk s főleg az ígért „Orosz leány“ című vadászkalandot küldje be. Üdv!

Margit, Körösbánya. Ha Temesvárra megy, írja meg címét. Képeslap megy. Kézcsók!

Ősz. Nem közölhető, dacára, hogy a modern irányzatnak nem vagyunk ellenségei.

Dr. Sz. J. Déva. Becses alteregojával megismertünk. Be se kellett mutatkoznia s reá ismertünk. Üdv!

Guidó. Kámforként való eltűnése nyomán támadt lázongást alig tudtuk lecsillapítani. Ha erre jár, keressen fel minket.

Előfizető. Hirdetését a kiadóba küldtük, lap rendszeresen megy.

Zongora és hegedű, valamint nagyobb mennyiségű üvegpalack paraffadugóval eladó. Cim e lap kiadóhivatalában. 82 2—3

Intelligens urhölgy vagy ur kosztot esetleg lakást is kaphat Malom-utca 17. sz. alatt. Ugyanitt ruha-varrást is elvállalnak. 75 3—3

Középiskolai tanulók magánoktatását elvállalja Steigerwald Árpád mérnök-hallgató. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek. 76 3—3

Hasatschek Károly

építőmester

7 20—25

Szászváros, Romoszi-ut 23.

Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság

Ajánlja dúsan felszerelt papir-raktárát u. m.: eljegyzési- és esküvői-kártyáit, diszes kiállítású meghívóit, névjegyeit, valamint falragaszait

Mindennemű irodalmi-művek iskolai és irodai írószerek, hivatalos és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett szerezhetők be

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószerekkereskedés

A Szászváros és Vidéke kiadóhivatala